

Л. Ю. ЧЕКМАРЬОВА,

*аспірант кафедри організації судових, правоохоронних органів
та адвокатури Національного університету
«Одеська юридична академія»*

ОБОВ'ЯЗКОВЕ СТРАХУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ АДВОКАТА: ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАПРОВАДЖЕННЯ

В останні роки увага до проблеми розвитку страхування професійної відповідальності адвоката значно зростає. Науковцями та представниками адвокатської корпорації неодноразово зазначалося, що інститут страхування професійної відповідальності виступає одним із основних інструментів забезпечення державою гарантованих конституційні прав громадян на захист їх прав, свобод і законних інтересів.

Навіть кваліфікований і досвідчений адвокат не захищений від випадкових професійних помилок, які можуть заподіяти майнової шкоди інтересам клієнта. Якщо адвокатом була заподіяна майнова шкода інтересам клієнта, то його обов'язком є відшкодування цієї майнової шкоди у зв'язку із здійсненням ним професійної правничої допомоги. Один із способів підвищення ефективності регулювання будь-якої професійної діяльності є створення системи відносин, що дозволяють мінімізувати можливі, що виникли в процесі її реалізації, несприятливі наслідки. В тому числі з питань оптимізації діяльності за шкоду, заподіяну внаслідок професійної діяльності. Один із способів подібної оптимізації є страхування, в нашому випадку страхування професійної відповідальності адвоката.

Про актуальність запровадження страхування професійної відповідальності адвоката вказують колектив авторів С. В. Ківалов, Ю. Є. Полянський, В. В. Долежан та інші, які підкреслюють, що подальші реформи мають включати удосконалення правового регулювання професійних прав та обов'язків адвокатів, соціально-економічних, фінансових та оперативних умов здійснення правової діяльності завдяки впровадженню системи страхування професійної цивільної відповідальності адвокатів, надання адвокатам права застосовувати спрощену систему оподаткування, обліку та звітності [1, с. 22].

В контексті запровадження добровільного чи обов'язкового страхування професійної відповідальності адвоката, панує дві думки. Першої думки, що страхування професійної відповідальності адвоката повинно мати добровільний характер притримується Г. К. Акишева, В. В. Заборовський, Р. Г. Мельниченко, І. С. Токмаков. Слід погодитися з другою

думкою таких науковців, як Т. Б. Вільчик, А. С. Михайлової, Д. В. Наумова, Н. О. Обловацької, що страхування професійної відповідальності адвоката повинно мати обов'язковий характер.

Щодо обґрунтування першої позиції саме про добровільний характер страхування професійної відповідальності, науковці надають наступні аргументи. Так, деякі науковці вважають, що адвокатська діяльність не належить до діяльності, що створює підвищену небезпеку, і тому не потребує інституту примусового страхування [2, с. 29]. Інші стверджують, що кількість позовів до адвокатів про відшкодування шкоди є вкрай незначною, страхування призведе до істотного подорожчання вартості послуг адвоката та більшість адвокатів буде не в змозі сплачувати страхові внески. В. В. Заборовський стверджує, що введення такого страхування на початковому етапі має розглядатися як добровільне, а обов'язкове, на його переконання, може бути запроваджене лише через кілька років. Це пов'язано, зокрема, з необхідністю вироблення надійного й ефективного механізму страхування цивільно-правової відповідальності адвоката [3, с. 194].

Але ми вважаємо, що слід погодитися з введенням все ж таки обов'язкового страхування професійної відповідальності адвоката. Страхування створить необхідні гарантії платоспроможності адвокатів у разі притягнення їх до професійної відповідальності за невиконання чи неналежне виконання своїх професійних обов'язків, а також гарантії їх клієнтам. Введення обов'язкового страхування вплине на якість адвокатських послуг, адже адвокат буде більш відповідальніше відноситися до виконання своїх професійних обов'язків. Якщо адвокатом було завдано майнової шкоди в значних розмірах, а в адвоката може не вистачити можливостей і засобів для відшкодування цієї шкоди, то завдяки страхуванню професійної відповідальності адвоката зможе її відшкодувати. Прибічниками закріплення на законодавчому рівні обов'язкового страхування професійної відповідальності адвокатів як ефективного способу захисту майнових інтересів адвоката і його клієнтів є І. І. Задоя, Д. В. Кухнюк та А. В. Кухар, А. С. Михайлова та ін.

На наш погляд, страхування професійної відповідальності адвоката необхідне в Україні, що буде слугувати жорстким інструментом при захисті майнових інтересів, як клієнтів, так і самих адвокатів. Оскільки основною метою страхування професійної відповідальності адвоката є захист майнових інтересів адвоката, який здійснює адвокатську діяльність, та захист майнових інтересів клієнта (особі, якій надається професійна правнича допомога) від невиконання або неналежного виконання адвокатом своїх професійних обов'язків при наданні професійної правничої допомоги, вважаємо, що саме обов'язкове страхування професійної відповідальності адвоката в даний час буде найбільш прийнятним і раціональним.

Введення даного інституту сприятиме формуванню високого ступеня довіри до юридичної професії в цілому, і до адвокатів, зокрема, з боку фізичних та юридичних осіб. Страхування професійної відповідальності адвоката покликане посилити ці тенденції в суспільстві.

Список використаних джерел

1. Ківалов С. В., Полянський Ю. Є., Долежан В. В., Бакаянова Н. М., Свида О. Г. Реформування судової влади та суміжних інститутів в Україні / С. В. Ківалов, Ю. Є. Полянський, В. В. Долежан, Н. М. Бакаянова, О. Г. Свида // Наукові праці НУ ОЮА. — 2015. — С. 5—24.
2. Мельниченко Р. Адвокаты избавились от страха / Р. Мельниченко // Адвокатская практика. — 2010. — № 1. — С. 29—32.
3. Заборовський В. В. Страхування цивільно-правової відповідальності адвокатів в Україні: обов'язкове чи добровільне / В. В. Заборовський // Науковий вісник Ужгородського національного університету. — 2017. — Серія право. — Вип. 43. — Т. 2. — С. 194—198.